

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels Weelde Poppel

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 24, nr: 96: Juni 2020

Inhoud

Voorwoord.....	1
Lief en leed	2
Erratum TS DGD 95	2
Smokkelen: illegaliteit in de grensstreek.....	3
Kinderen van gedetineerden in Beek aanbesteed in 1725.....	30
ZOVEEL MEER DAN ZOMAAR EEN BLOEMETJE (gelezen in de Standaard van 30 april 2020)	32

Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Erelid kunt u zijn voor een jaarbijdrage vanaf 30 euro.

(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift "De Drie Goddelijke Deugden".

Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen.

Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

Voorradige publicaties

Steeds op aanvraag te bekomen. Zie contactgegevens.

Afbeeldingen voorblad: "Smokkelklomp" aan de Hegse Brug in Weelde, onderdeel van de Smokkelaarsroute

Info: <https://www.kempen.be/route/smokkelaarsroute>

Afbeelding achterblad: De watertoren aan Vooreel in Ravels-Eel

Een leuk weetje:

De Franse benaming van een watertoren klink veel romantischer nl. "château d'eau" (waterkasteel). Niet?

Voorwoord

Dit voorwoord drukt ons met de neus op de feiten. Welke feiten zal u zeggen? Hebben wij de laatste jaren ons geluk uitgedaagd en zijn we alles te vanzelfsprekend gaan vinden. Was de hemel inderdaad de limiet? Zijn we zoals Icarus (de man die naar de zon wou vliegen) neergestort vanwege zijn hybris of hoogmoed? Is gezondheid een af te dwingen gegeven?

Een onzichtbare vijand heeft ons bij het nekvel gegrepen en tegelijkertijd wordt het superieur gewaande Westen in zijn hart getroffen.

Voor velen van ons is het bang afwachten wat de nabije toekomst en mogelijk het komende anderhalf jaar zal brengen. Gaat er een vaccin gevonden worden en gaan wij daar allen gebruik van kunnen maken? Anderen voelen zich bedreigd in hun vrijheid door de lockdown en vinden dat de situatie nog ernstiger is dan tijdens 'den oorlog' (er zijn inderdaad meer overlijdens in België dan tijdens WO II). Sommigen weten echt niet meer wat doen en voelen de muren op zich afkomen.

Beste lezer, de *toestand is inderdaad ernstig maar niet hopeloos!* We zitten inderdaad verveeld met dat virus en als we ons preventief gedragen zal dat onzichtbare wezentje ons niet klein krijgen. Gelukkig is het geen gewone oorlog waarbij gebouwen, fabrieken, wegen, spoorlijnen en mensen vernietigd worden. We moeten ons alleen houden aan de regels en zorgen voor onze en anderen hun gezondheid. Voor de rest blijft alles eigenlijk hetzelfde buiten dat ge minder bewegingsvrijheid en bijna geen sociale contacten hebt. Gelukkig hebben we daar prachtige technologische hulpmiddelen zoals de telefoon en zijn nakomelingen (mobilofoon, Skype, Whatsapp, enzoverder...). Mogelijk zal er dit jaar ook geen vakantie kunnen gehouden worden maar dat was vroeger ook wel zo. Men werkte toen altijd, zij het aan een lager tempo en niet zoals enkele maanden en jaren geleden aan een sneltreinvaart waarbij velen wegens een burn-out niet meer konden volgen of het spoor bijster waren.

Wat hebben we door de toestand gemist?

Onze busreis naar Mechelen (Manufactuur De Wit) en Lier (een wandeling met verhalen). Deze reis zullen we in 2021 op donderdag 15 april opnieuw programmeren.

Het weekend van 25 en 26 april had in het teken moeten staan van Erfgoeddag. De feesteditie van dit event kon niet doorgaan omwille van de maatregelen rond de inperking van het coronavirus. Een streep door de rekening van de vele verenigingen en vrijwilligers die zich hebben ingespannen om activiteiten te organiseren rond het thema voor Erfgoeddag: 'De Nacht'.

De herdenkingsplechtigheid voor de slachtoffers van WO II te Ravels in mei:

2020 moest het jaar worden van de viering van de 75ste verjaardag van het officiële einde van WO II en de bevrijding van de naziconcentratiekampen en gevangenen. In die optiek zou de herdenkingsplechtigheid ter ere van de Ravelse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in herinnering gebracht worden begin mei. COVID-19 heeft er anders over beslist en dientengevolge diende de plechtigheid te worden afgelast. Dit besluit ontheft ons niet om de vrouwen en de mannen te gedenken die ons, vaak ten koste van hun leven, de erfenis hebben nagelaten die we vandaag nog genieten. De huidige lockdown weerlegt die bewering niet, integendeel hij sterkt ons in die overtuiging. Wat we vandaag meemaken, hoe pijnlijk ook, is desalniettemin niet te vergelijken met hetgeen zij hebben ondergaan. Daarom nodigen we u uit even met ontroering aan al die helden te denken.

Wat zullen we nog missen?

Vanwege de pandemie is er geen activiteitenagenda ingesloten. Het museum zal waarschijnlijk tot begin volgend jaar gesloten blijven en het ledenfeest in september zal ook niet georganiseerd worden. Mocht er toch iets veranderen dan zullen we u daarover berichten.

Wat kunnen we bieden?

Het tijdschrift blijft verschijnen en onze website is nog steeds toegankelijk. U kan hier een schat aan genealogisch en heemkundige info vinden.

In dit nummer zijn we na lang (al jaren) broeden op het smokkelen in actie geschoten omdat het coronaverhaal 'ideaal' is om dit onderwerp aan te snijden. We voelen nu fysiek en psychisch wat een grens met ons doet en hoe sommige burgers nog enige inventiviteit aan de dag leggen om de inperkingsregels aan hun laars te lappen. Maurice Spits omschrijft smokkelen voor de kinderen van 10 tot 12 jaar die het museum bezoeken als volgt: wanneer je gaat slapen en je neemt bijvoorbeeld een koekje of in een hedendaagse versie je smartphone mee naar bed zonder de toelating van je ouders dan ben je aan het smokkelen. In dit tijdschrift laten we de smokkelwegen zien die men destijds gebruikte en die nu afgesloten zijn met allerlei obstakels gaande van hekken met of zonder tractorsluis. Dit kan een handig plannetje zijn om zelf eens de grenzen te verkennen van de gemeente Ravels met Nederland.

Luc Andries, voorzitter

Lief en leed

Graag feliciteren wij met hun diamanten bruiloft (60 jaar):

Jos en Maria Timmermans – Caers op 29 april 2020

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Mien Nooyens, echtgenote van Rie Van der Voort, overleden te Turnhout op 5 december 2019

Stan Gevers, echtgenoot van Julia Willems, overleden op 13 februari 2020

Mevr. Maria Verwimp, overleden te Arendonk-Lusthoven op 2 april 2020

Josepha Luyten, weduwe Dré Jonkers, overleden te Ravels op 21 maart 2020

(Wegens de privacywetgeving en de daarbij horende GDPR-regelgeving kunnen wij enkel nog publiceren wat ons wordt toevertrouwd. Daarom verzoeken wij u ons de aankondigingen door te sturen per e-mail: voorzitter@nicolaus-poppelius.be of briefje aan: Nicolaus Poppelius, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel)

Erratum TS DGD 95

Vuurkaart en medaille van het vuurkruis kan wel postuum uitgereikt worden!

Vuurkruis met vuurkaart kon postuum verleend worden vanaf 21 juli 1937 volgens Koninklijk Besluit 1792 van deze datum (vuurkaart met brevet nr H/46 getekend door de Minister van Landsverdediging). Het vuurkruis-ereteken werd uitgereikt aan allen die de vuurkaart hadden ontvangen, m.a.w. alle veteranen die aan het front onder vuur hadden gelegen.

De stelling dat: 'Het Vuurkruis kon niet postuum worden uitgereikt' welke in de media, (meestal door copy-paste-gebruik van altijd hetzelfde zinnetje) wordt verspreid en zodoende ook gewoon na een tijd onterecht als een geschiedkundig feit wordt aanvaard, is NIET JUIST.

De vermelding voor de Vlamingen is: 'de toekenning van het Vuurkruis na den dood'.

Op het dossier staat: 'CROIX DU FEU (posthume) A.R. 1792 du 21-7-37' met tussen haakjes de vermelding VL, opdat de vuurkaart in het Nederlands zou opgesteld worden..

Beste lezer als u twijfelachtige zaken opmerkt, zouden wij dat zeer graag van u vernemen. In het belang van de volgende generaties kunnen we dan historisch zo correct mogelijk publiceren.

Smokkelen: illegaliteit in de grensstreek

Luc Andries

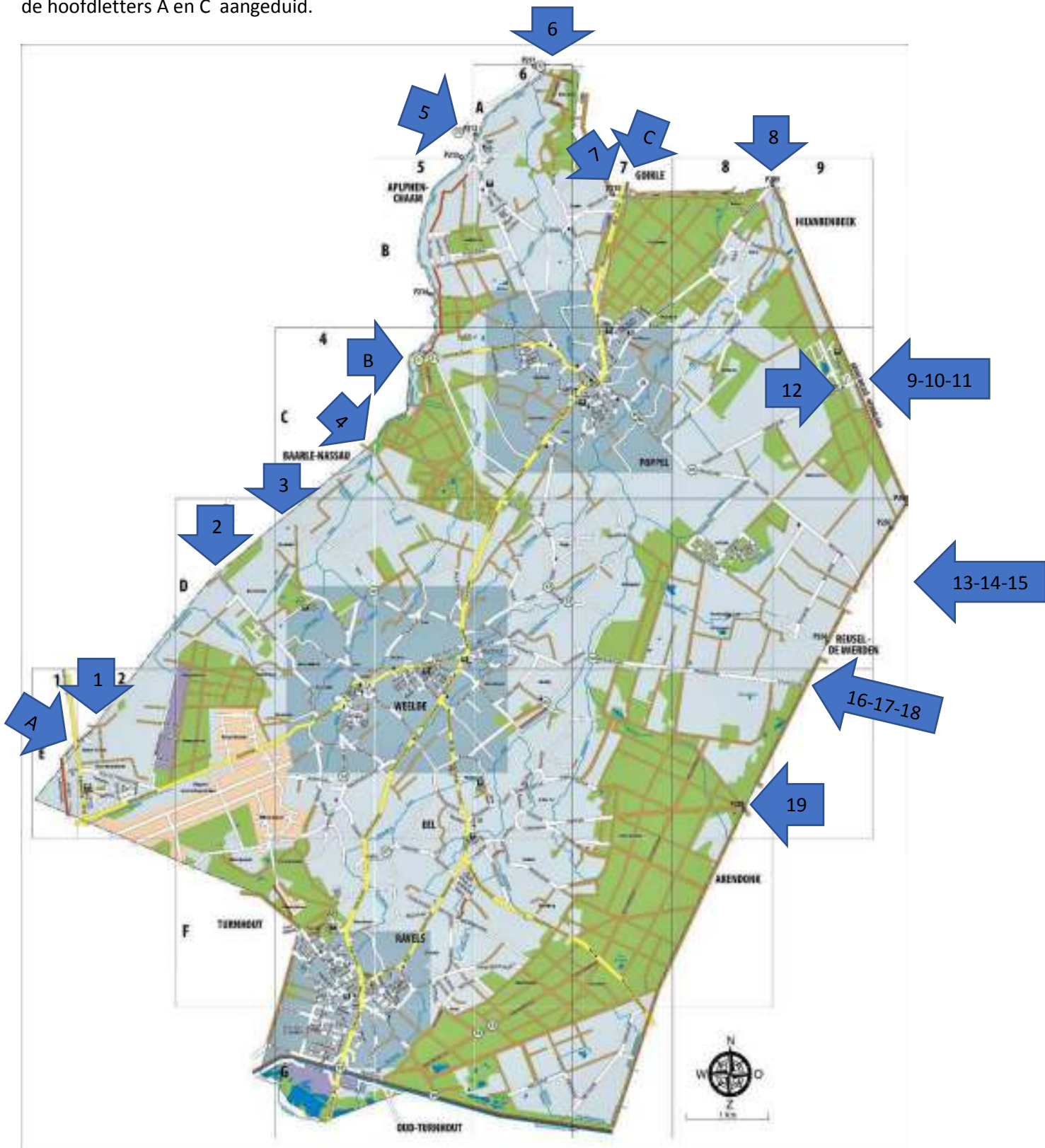

1777 (Oostenrijks Keizerrijk) Ferrariskaart, de huidige Belgisch-Nederlandse grens is bijna 100% identiek

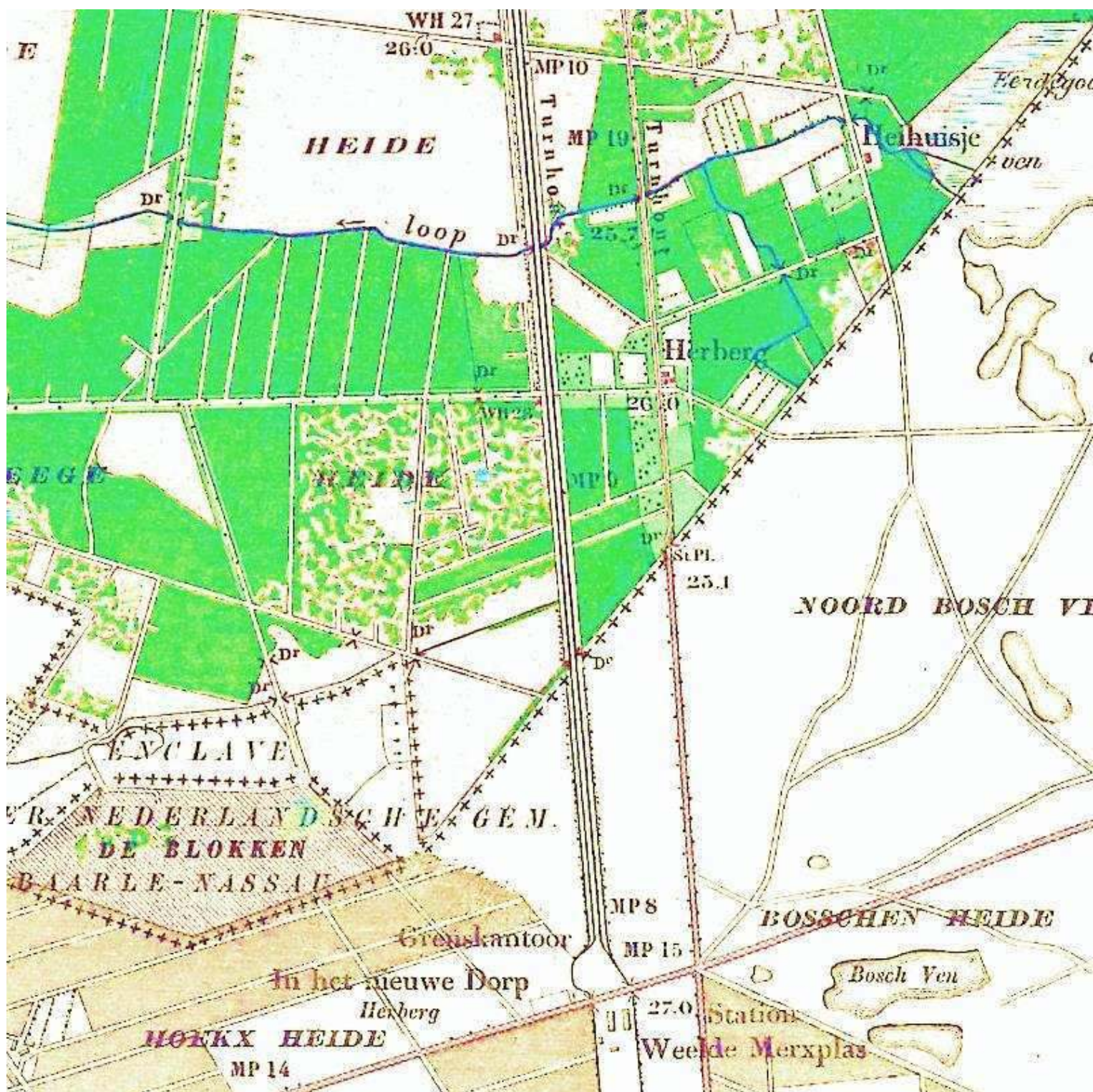
Nu zijn we geconfronteerd met de coronapandemie en binnen de Schengenzone nemen de lidstaten allen protectionistische maatregelen ondanks de afspraken gemaakt vóór 1 januari 1993. We zien bepaalde landen grenscontroles uitvoeren die repressiever zijn dan in de naoorlogse periode.

We verwonderen ons erover dat dit ons nu overkomt en we worstelen met de beperking van onze bewegingsvrijheid. Voor ons als geïnteresseerde in heemkunde en erfgoed is dit een 'geweldige periode' ondanks het overlijden van zeer veel dierbaren. We kunnen alle smokkelpadjes en grenzen die er vanouds (periode Spaanse en Staatse Nederlanden) zijn, detecteren door de nadarhekken en tractorsluizen die er geplaatst zijn. Aan de officiële grenzen staat de Belgische politie en douane te controleren of je in België of Nederland verplichtingen hebt.

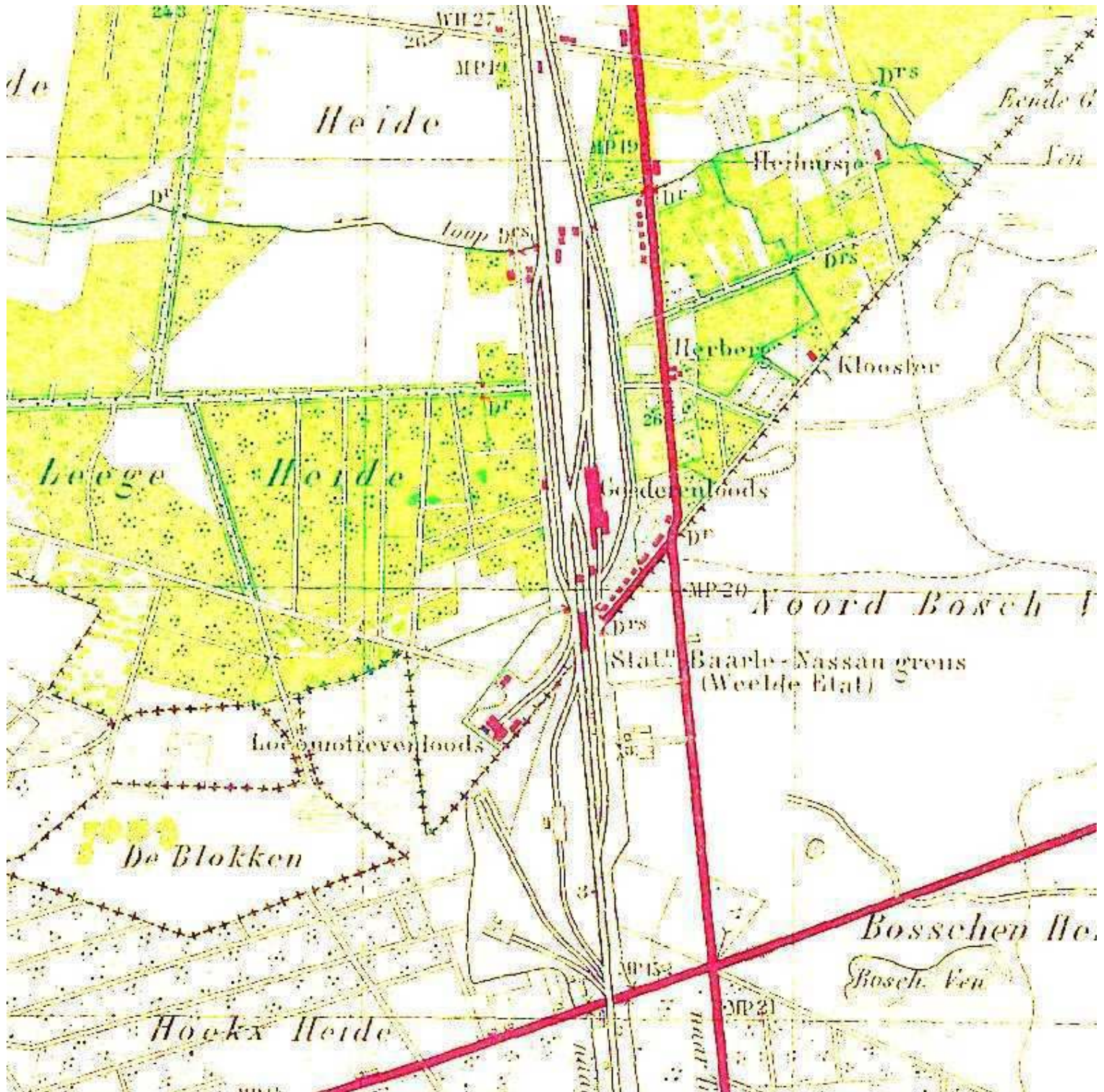
Hieronder vindt u een kaartje van Ravels met grensovergangen (Arabishe cijfers) waarover de zware Amerikaanse auto's reden volgestouwd met boter en daartussen ontiegelijk veel vergeten smokkelpadjes die men met de fiets of te voet kon en nog kan gebruiken. De officiële passages met destijds een tolkantoor zijn met de hoofdletters A en C aangeduid.

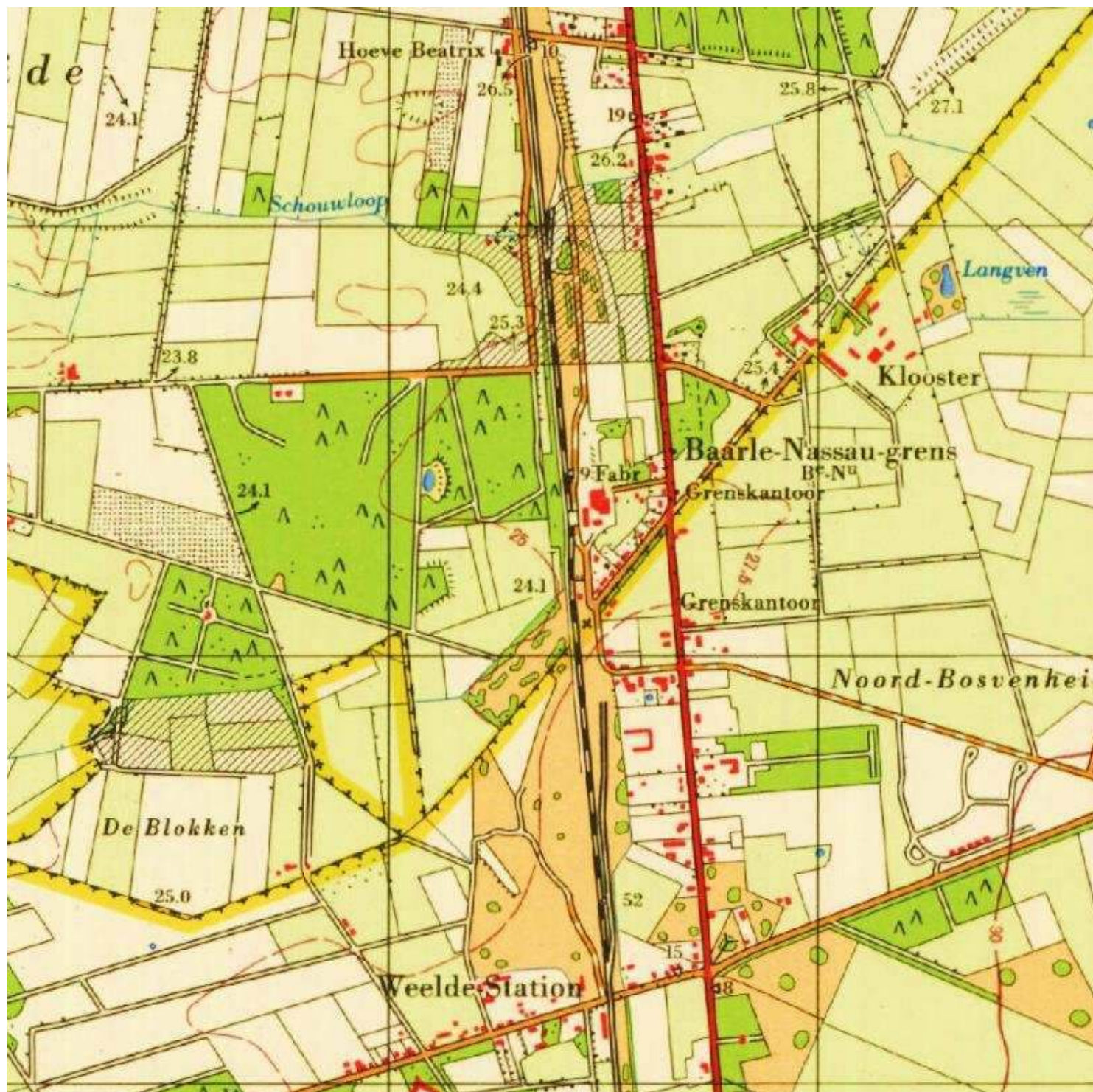
Gemeentepan van Ravels. Bij de hoofdletters staan de officiële grensovergangen, **A** en **C**. Bij de cijfers en bij **B** zijn de grensovergangen zonder douane en de smokkel sandwegen die met een auto konden gebruikt worden. Bij **A** vinden we de officiële grensovergang van Weelde-Station. Deze wordt nu aan het kruispunt van de Nieuwe Stationsstraat met de Bredaseweg en de Stationsstraat door de politie gecontroleerd op het verkeer van en naar Nederland.

Situatie einde 19de eeuw met alleen het stationnetje aan de weg van Merksplas naar Weelde

Na de aanleg van het grensstation Weelde-Staat/Baarle-Nassau-Grens, begin 20ste eeuw

Jaren 1960-1970: de teloorgang van het stationsemplacement

Nederlandse en Belgische douaniers met rijkswachters-marechaussées aan de grens Statie/Baarle-Nassau

Zo was het in de jaren 1960 (zicht vanuit Nederland) en 1970-1980 aan de grens te Weelde-Statie

1970-1980

1955

1910 met het douane hulpkantoor van Weelde en jaren 1980
met v.l.n.r.: Frans Boeren, Marcel Claes, Rik Franken, Jef Soontjens en Rik Sommen

1974: links het stationsgebouw Weelde-Merksplas, in de verte zien we de contour van het grote grensstation Weelde-Staat/Baarle-Nassau-Grens met een diesellocomotief.

26 april 2020: grens Weelde-Station/Baarle-Nassau

26 april 2020: 'doodstille' Bredaseweg en het Bels Lijntje (grens Weelde-Station/Baarle-Nassau)

Nu met de coronaproblematiek, houden politie en douane de grensovergang gesloten aan het kruispunt Bredaseweg, Nieuwe Stationsstraat met de Stationsstraat. Fietspad het Bels Lijntje is tevens versperd evenals de verdere doorgang naar de Stationsstraat in België die enkel over Nederlands grondgebied bereikbaar is omdat de straat aan de grenszijde volledig in Nederland ligt.

Bij **1** zijn we bij een privégrensovergang tussen het klooster en de werkplaatsen/boerderij van de Paters van de Heilige Geest. Het klooster was gevestigd te Baarle-Nassau en het landbouwbedrijf met de werkhuizen te Weelde. De paters leidden de broeders op tot bekwame vakmensen voor missiewerking.

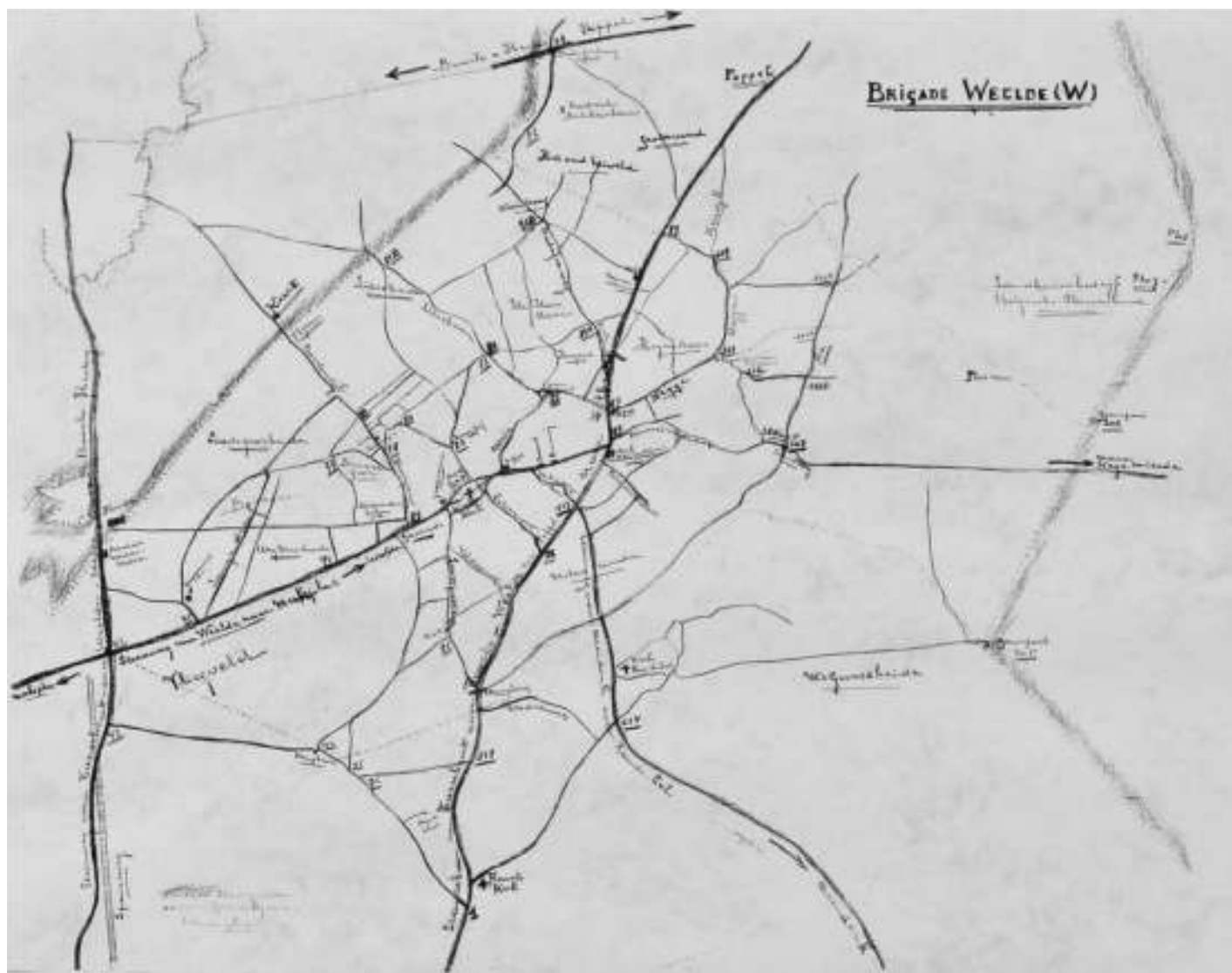

Vanaf 1913 hebben de paters zich hier gevestigd aan de grens met Weelde-Statie. Klooster en kerk van ongeveer 1926. In 1928: stal en kippenhok en in 1930 timmerwerkplaats.

Bij **2** zijn we aan de grensovergang van Ravels-Weelde-Koningsstraat naar Baarle-Nassau-Kievit waar nooit een douanekantoor was.

11

29 maart 2020: grens Koningsstraat Weelde met Kievit Baarle-Nassau gesloten
(links zicht naar België en rechts naar Nederland)

Bij 3 zijn we bij de Meir te Weelde waar we kunnen oversteken naar de Veldbraak in Baarle-Nassau

24 april 2020: Meir, Weelde / Veldbraak, Baarle-Nassau afgesloten met een tractorsluit

24 april 2020: Veldbraak, Baarle-Nassau gezien vanaf de Meir te Ravels-Weelde

Bij 4 zijn we in de zandweg achter de Schrieken in Weelde naar de Veldbraak in Baarle-Nassau.

24 april 2020: Veldbraak, Baarle-Nassau achter de Schrieken en Schrieken-Flaasheide, Weelde

Bij B zijn we aan de grensovergang tussen Ravels-Poppel en Baarle-Nassau aan de rijksweg. Deze grenspassage had geen tolkantoor. Wel heeft er lang een wegwijzer gestaan in Baarle-Nassau op de hoek van Voske en Heikant met de vermelding 'Poppel, geen douane' wat voor de nodige verwarring zorgde vooral op de zondagen toen er nog veel verkeer was in de enclavegemeente en de grensstreek. Vaak deed de douane mobiele controles tot verbijstering van de toerist- gelegenheidssmokkelaar. De wegwijzer diende om de officiële grenstransporten duidelijk te maken dat er geen tolkantoor was waar zij konden in- en uitklaren.

Grens Bedaf tijdens WO II

Familie Bax: de laatste bewoners van de grensboerderij

Vandermaelenkaart

Nederlandse stafkaart eerste helft 20ste eeuw

27 maart 2020: Steenweg op Baarle-Hertog, Ravels-Poppel/Bedaf, Baarle-Nassau

27 maart 2020: grensovergang Baarle-Nassau/Ravels-Poppel aan de N135 volledig afgesloten.
Enige tijd later is er voor de landbouw een tractorsluis voorzien.

Het "Gat in de Grens", tussen paal 214 en 215

Paal 214 in Poppel op de Bedafse Heide waar het gat in de grens begon tot aan paal 215 te Meerle (2013)

Hier is door de smokkelaars vele eeuwen dankbaar gebruik gemaakt van het feit dat er op ruim 5000 percelen tussen 214 en 215 de landsgrenzen niet waren vastgelegd. Zo zijn er vele jongelingen een centje gaan bijverdienen door bij nacht- en ontij met tabak, boter of een kalf in de nek op tocht te gaan door de velden en de weilanden op en over de prikkeldraad en sloten. Deze tochten deden ze verschillende malen op één nacht en die eindigden meestal in de cafés zoals bij Mieke Pap, Den Buiten op Aarle, De Groene Jager op Hulsel-Tulderheyde en andere kroegen waar ze hun zuurverdiende centjes konden verbrassen. Als ze gesnapt werden was het voor de douaniers een lastige zaak om ze te betichten van smokkel omdat ze tussen paal 214 en 215 niet exact wisten in welk land ze opereerden. Poppel, Weelde en in mindere mate Ravels zijn steeds beschreven en beschouwd als één groot smokkelnest met zowel gelegenheidssmokkelaars als georganiseerde smokkelbenden. Dit is ondanks de opening van de grenzen sedert 1 januari 1993 helaas nog steeds zo. Het ontstaan van de Schengenlanden met vrij verkeer van goederen en diensten is realiteit. Dit geeft heel wat mogelijkheden aan de burgers met goede en minder goede bedoelingen.

De Paal van Baal (2013)

Bij onze opzoeken in het archief van de Nederlandse Kloostergemeenschappen te Sint-Agatha (prov. Noord-Brabant) kwamen we het gedichtje tegen van Ed Loffeld over de Paal van Baal in het weekblad van Baarle-Hertog/Nassau.

De 'Paal van Baal' is geen echte grenspaal maar een geslaagde imitatie. Dit monument herinnert aan de ondertekening van het grensverdrag van 1974. De markering 'Anno 1198' verwijst naar het jaar waarin de grondslag voor de dubbele nationaliteit van het dorp Baarle-Hertog/Nassau werd gelegd.

Op 26 april 1974 wordt tijdens een plechtige bijeenkomst op het stadhuis van Turnhout officieel "het gat in de grens" rond Baarle-Nassau gesloten. Vijftig kilometer grens was officieel nog niet vastgesteld. Men heeft in 1843 dit stuk van de grens tussen België en Nederland niet kunnen vaststellen door de ingewikkelde enclavesituatie in Baarle. Door de ondertekening van het grensverdrag van 1974 wordt de grens tussen de Nederlandse gemeente Baarle-Nassau en de Belgische gemeenten Poppel, Weelde, Baarle-Hertog, Turnhout, Zondereigen (Baarle-Hertog), Wortel, Minderhout, Baarle-Hertog, Meer en Meerle officieel rijks grens.

De replica van een grenspaal bij de Belgische kerk te Baarle-Hertog-Nassau werd in 1976 onthuld. Deze namaakpaal staat er ter herinnering van de vaststelling van de grens in 1974. De paal draagt beide nummers, 214 en 215. In de plaats van het jaartal 1843 staat er het jaar 1198 ter herinnering aan de oorsprong van de enclaves in Baarle onder de Hertog.

26 april 1974: herinneringsmedaille grensafbakening Nederland-België

De mens Ed Loffeld:

Loffeld werd in 1904 geboren in Roosendaal. Hij verhuisde met zijn ouders in 1906 naar Baarle, waar zijn vader benoemd werd tot onderchef in het nieuwe grensstation. Tot 1919 bracht Ed Loffeld aan de Grens zijn jeugd door. Na zijn middelbare studies in Weert trad hij in het klooster van de paters van de Heilige Geest in Gemert. Zes jaar lang studeerde hij theologie in Leuven om vanaf 1931 terug te keren naar het klooster in Gemert. Pater Loffeld was goed bevriend met de pastoor van Alphen, E.H. Binck: grondlegger van de Stichting Brabants Heem. Ze deelden blijkbaar dezelfde interesse: in 1941 richtte Loffeld in Gemert een heemkundekring op. In 1969 keerde hij terug naar Baarle, waar hij pastoraal werker werd in Huize De Gaarshof. Sinds 1971 verschenen van zijn hand tientallen heemkundige publicaties. In 1974 volgde hij de heer J. Diepen op als voorzitter van de VVV Baarle-Nassau-Hertog.

Bij grenspaal 213 is er geen weg. Deze paal is het grenspunt tussen de gemeenten Alphen, Goirle en Ravels-Poppel. Men kan hier de grens visueel met het riviertje volgen achter de boerderijen op Aarle die destijds privé grensovergangen hadden.

Paal 213, helemaal links gezien vanuit Nederland. De twee rechts zijn genomen achter de hofstee van Vermeulen, thans bewoond door Marcel Hendriks-grondwerken (2013).

Bij 5 zijn we aan de grensovergang van Aarle waar we kunnen kiezen voor Baarle-Nassau, Alphen, Goirle en Hilvarenbeek. In het gehucht zijn er heel wat boerderijen tussen paal 212 en paal 213 die grenzen aan Nederland. Veel van deze doeningen hebben of hadden een privébrug naar hun Nederlands weiland met een stalletje of schuurtje aan de overkant van de Poppelsche Leij. Paal 213 vinden we achter het erf van de van ouds bekende Jef Vermeulen.

2013

25 april 2020: de eerste week van de quarantaine was de brug volledig versperd. Later heeft men er een tractorsluis voorzien

Bij **6** zijn we in Nieuwkerk in Poppel met grenspaal 211. Van hieruit kan men naar Alphen en verder. Rechtdoor en naar rechts gaat het naar Goirle en verder naar Hilvarenbeek.

2013: links van de Nederlandse weg is Goirle

22 maart 2020: Nieuwkerk, Ravels-Poppel bij de tweede dag van de lockdown en na enkele dagen... . De afsluiting staat bij Heyns-Heykants op Nieuwkerk, de mensen die verder dan deze hekkens wonen moeten via de grenspost aan de weg naar Goirle en moeten over Nederlands grondgebied naar huis.

2013: privéweg, die uitgaat op Goirles grondgebied, van Villa Nieuwkerk in Poppel naar de weg Poppel-Goirle op Nederlands grondgebied

Bij **7** komen we aan paal 210. Hier is er een zandweg achter de schuren van Hooijen richting Nieuwkerk waar men verder kan naar Goirle, Alphen en Hilvarenbeek

Grens Paal 210 (2013)

210 staat bij de Nieuwstraat te Poppel en men kijkt naar de grens (2013)

Bij **C** arriveren we aan de grenspost Goirle-Ravels-Poppel.

Belgische grenspost Goirle-Poppel naast café Botermans aan de grens

Goed halverwege tussen Goirle en Poppel versperren rood en wit geschilderde slagbomen de weg van Tilburg naar Turnhout. Even te voren heeft een officieel bord "Douane" het reeds aangekondigd. Ge zijt aan de grens. Hier eindigt het vaderland en begint er een nieuw land: België, waar plotseling vele dingen anders zijn. De slagbomen hebben hun langste tijd gehad. Zij zullen binnenkort verdwijnen. Maar de grens blijft. Met de mannen-in-uniform, die haar aan weerskanten bewaken, want zó ver zijn we in de Europese samenwerking nog niet gevorderd, dat die grensbewaking overbodig is geworden.

Voor velen zijn grenzen niet meer dan een hinderlijk obstakel, voor sommigen betekenen zij ook een vorm van romantiek met herinnering aan een 'feodale' tijd: controle en stempelen van passen, controle op autopapieren, naslaan van verdachte namen in het dikke boek, dat zwart op wit vermeldt met wie de justitie nog een appeltje te schillen heeft, en dan die altijd wantrouwige ambtenaren tuk op het achterhalen van smokkelwaar. Wiens geweten niet zuiver was, naderde met kloppend hart die dreigende barrière en... verraadde daar dan wel eens zichzelf want de ervaring heeft de douanemensen tot goede psychologen gemaakt. Dat was het spectaculaire beeld van een grenskantoor voor de doorsneeburger. Sommige zaken zijn reeds lang verdwenen, andere bleven, maar treden toch niet meer zo nadrukkelijk op de voorgrond. Het zich nu opdringende beeld is er een van grote bedrijvigheid op spitsuren, slapte op de daar tussen liggende perioden, en een doorlopende zorg voor een vlotte doorstroming van het internationale verkeer. Het verdwijnen van de slagbomen draagt daartoe nu ook weer een steentje bij.

De Belgische douane was vroeger verder van de officiële grens verwijderd dan de Nederlandse. Eerstgenoemde zat namelijk naast café Botermans (Tramhalte) in de kom van Poppel. Kort vóór de Duitse inval bouwde Nederland in overleg met België het huidige grenskantoor op Nederlands gebied, vlak tegen de grens. In dit kantoor werd ook de Belgische douane ondergebracht, die daar niet over de accommodatie beschikt, waarop zij aanspraak zou kunnen maken. De Belgen hebben tot een houten barak hun toevlucht moeten nemen. In ieder geval staan Belgen en Nederlanders desniettegenstaande in de beste onderlinge verstandhouding en samenwerking aan dezelfde afsluitbomen.

De kinderen Hendrickx-Haagen bij de plaat aan het gemeentehuis van Poppel die aangeeft in het Frans en het Nederlands: Belgische Tolwezen, Halt Hinder! Het douanekantoor bevond zich rechts van café Botermans (tegenwoordig café Tramhalte) waar de mensen samen voor staan. Omdat het kantoor op enkele kilometers van de grens lag, schiep dat smokkeloportuniteiten.

21 maart 2020: de eerste dag van de grenscontroles;
coronacontrole Belgische politie grensovergang Goirle-Poppel

Bij **8** arriveren we via parallelle zandbanen in Poppel of Goirle bij grensmaal 209 op de brug van Rovers die Ravens-Poppel verbindt met Hilvarenbeek.

21 maart 2020: zandbaan parallel met de Nederlands/Belgische grens bij de bomenrij rechts. Kapel Rovers

21 maart 2020: de Roversche Leij heeft in zijn "leven" al veel voorbij zien komen en de eerste versperring bij de kapel van Rovers met samenscholingsverbod van meer dan twee mensen

Brug en grenspaal Rovert in betere tijden(2013)

Rovert grens bewaakt door Nederlandse soldaten tijdens WO I (boven) en een bedevaart jaren 1960 (rechts)

17 april 2020: zicht naar Hilvarenbeek-Nederland met volledige versperring grens

A photograph showing a paved path leading through a wooded area. On the left, there is a building with a sign that reads "Lodgepole Pine". The path is bordered by trees and foliage on both sides, and the scene is captured in bright daylight.

A gravel road leads into a dense forest. The road is wide and appears to be a fire access road. In the distance, a red fire truck is visible, parked on the right side of the road. The forest is composed of tall, thin trees, likely spruce or fir, with a thick canopy. The ground is covered in gravel and some low-lying vegetation. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

15 april 2020: de smokkelaar kon hier onmiddellijk rechts naar Tulder (paal 208) of naar Rovert Hilvarenbeek

Paal 207 op de grens met de Mierden (2013)

Paal 208: grens met Hilvarenbeek-Esbeek, Ravels- Poppel en Reusel-de Mierden (2013)

Bij **13-14-15** kan men juist voor en over de grens naar rechts, links en De Mierden waar men bij het leugenbankje aan de vijfsporang komt met zijn verschillende routes o.a. naar Weelde of verder Nederland in.

22 april 2020: de tractorsluis naar De Mierden (Mierdsedijk, Ravels-Poppel/Poppelsedijk, Hoge -Mierde)

22 april 2020: de versperring gezien vanuit Nederland. De fietsblokkade werd niet vergeten.

22 april 2020: voor de grens kan men rechts naar paal 206 (2013)

22 april 2020: net over de grens kan men links naar 207 of rechts naar 206

Bij 16-17-18 zijn we aan de grens bij de Schootseweg te Ravens-Weelde met Reusel-De Mierden.

19 april 2020: hier is er voor de landbouw tevens een tractordoorgang voorzien. U kan tevens op de foto de weg rechtdoor naar De Mierden zien en de mogelijkheid om naar links uit te wijken net zoals er ook rechts een bosweg is.

19 april 2020: naar grenspaal 206: Poppel, De Mierden en Esbeek en de bosweg rechts naar Overheide en paal 205

Bij **19** komen we aan paal 205 en de laatste smokkelwegen van Ravels.

19 april 2020: bij grenspaal 205 komen de gemeenten Arendonk, Ravels en Reusel-De Mierden samen. Bij de paal naar rechts langs het smalle paadje kan men naar de Schootseweg en 206. Bij de splitsing in het Gewestbos Ravels kan men naar Arendonk (links), Weelde en Eel (rechts).

19 april 2020: over de grens kan men rechtdoor naar de Kruisberg, Hoge Mierde en het monumentje voor Beyens. Het Agentschap Natuur en Bos heeft voor de coronapandemie belangrijke richtlijnen gespikerd aan een boom zichtbaar vanuit Nederland. Hier was voor de rest geen versperring met nadarhekken.

Laten we hopen wanneer u dit artikel leest we ondertussen terug over de Nederlands-Belgische grens kunnen en de lockdown achter de rug is. Mocht dit niet zijn dan kan je hier inspiratie opdoen om ook eens een wandelingetje of een fietstochtje te maken naar onze mooie grensovergangen.

Dit artikel wil vooraleer we in de volgende tijdschriften verder ingaan op het smokkelen de grensovergangen situeren. Een blinde kennis van deze passages speelde in de fiscale ontduiking een belangrijke rol.

Kinderen van gedetineerden in Beek aanbesteed in 1725

Jan van Helvoirt

Op 28 mei 1725 bracht Paulus Rector, 'Dienaar van de Roode Roede' uit Poppel, twee mans-, twee vrouwspersonen en drie kinderen voor het Beekse gerecht. In het bijzijn van Anthony van Mechelen en zijn zoon, de knecht Jan van Ackerveeken en Jan Rietberghs uit Ael had hij de bewuste personen in Riel, dat resorteerde onder de Dingbank van Hilvarenbeek, op het Aarschots Hoefke gearresteerd. Zij droegen verboden wapens bij zich: een sackpistool geladen sodanig dat zij de cogel van boven uijtsagen een kruythoorn daer kruyt in is en eenigh swavel.

Verder bezaten zij nog wat gestolen spullen: 'stukken wollen laken, een hemd, een schoenmakers leest, een mes, twee scheermessen, een zijden kap, een flenie rijszak en twee gouden ringen'. Blijkbaar had men, zij behoorden allen tot de 'zogenaamde heidens', een gedeelte daarvan in Poppel gestolen.

Enkele dagen eerder hadden de twee vrouwen op vrijdag 25 mei al ingebroken in Beek bij Cornelis Hendrik Lemans. Daar hadden ze een laecken broek met enigh gelt en een gestreepte neusdoeck gestolen. Vervolgens had men in de herberg van Anthony van Mechelen op Rooverf veel verteerd en enkele gestolen spullen had men als 'onderpand' afgegeven. Ook hadden de twee mannen in Poppel om brood gebedeld en aldaar in de woning van Jacobus van Gestel ingebroken. Daar hadden ze een zijden, een katoenen en een gestreepte baste voorschoot gestolen.

De Beekse drossaard Jacobus Coenraets wist op 4 juni 1725 de vier volwassenen op het raadhuis 'streng te ondervragen' en de gepleegde misdaden boven water te krijgen. De gearresteerden die tijdelijk in de Beekse gevangenis verbleven waren Peter van Dorp alias Chafine, zijn huisvrouw Berbel Sophia, de bijzit Madeleen en Johannis Savonis.

Op 12 juni 1725 was het schavot vakkundig op het Marktveld opgericht. Om negen uur 's morgens moesten twee Beekse 'rotten' uit de kern bestaande uit 50 met geladen snaphanen bewapende mannen de wacht houden. De andere Beekse haardgangen leverden samen 96 man. Diessen zorgde voor 30 man, Riel voor 12 en Westelbeers had 8 bewapende mannen opgetrommeld. Zo'n terechtstelling trok honderden toeschouwers. Meester Jan Cale uit Den Bosch was de scherprechter die voor 100 gulden de twee mannen had opgehangen aan de galg. De twee veroordeelde vrouwen werden met een koorde aan een paal geworpt.

Een dag later werden de drie kinderen publiek aanbesteed. Thomas van Eynthoven wilde het jongste kind voor een jaar aannemen. Toch moest de schutter de volgende dag de drie kinderen buiten de grenzen van Beek brengen naer de kant van Poppel uyt en aldaer laeten. Men was o zo bang dat de armenkas te veel belast zou worden. Zo'n terechtstelling was ook enorm duur voor de gemeente. De geëxecuteerden hoorden allen tot de 'bende van de Heidenen' en ook de kinderen waren geboortig van Duitsland! Had men ze daarom misschien niet beter naar ... Esbeek kunnen brengen?

Vrijthof te Hilvarenbeek met de waterpomp. Hier stond het schavot op 12 juni 1725 Er was een drukte van belang rondom het schavot op het marktplein.

ZOVEEL MEER DAN ZOMAR EEN BLOEMETJE (gelezen in de Standaard van 30 april 2020)

redacteur Geerts Sels van De Standaard

Vele jaren had ik op 1 mei een vaste daguitstap naar Wallonië en ik hoop van harte dat we volgend jaar deze gewoonte terug kunnen oppikken. Meestal gingen we naar de minder toeristische plaatsen en die zijn er nogal wat in de provincie Henegouwen en een stukje van de provincie Namen tot aan de linkeroever van de Maas. In die streken zie je dan op elk kruispunt meiklokjes te koop. Ik heb er nooit bij stilgestaan waarom dat was. Nu las ik in de Standaard het artikel hieronder en dat heeft een heleboel vragen opgelost. Het blijkt reeds vele eeuwen immaterieel erfgoed te zijn in dit voor ons Vlamingen steeds meer en meer onbekende Wallonië. (nota van de redactie, Luc Andries)

Een wenskaart met meiklokjes. (Roger-Viollet/afp).

Het meiklokje groeit vanuit de wortelstok of onderaards stengeldeel waaruit zijwortels ontspringen.

Zoals het meiklokje thuis tikt, tikt het nergens

De traditie om mekaar meiklokjes te geven, dateert uit de tijd dat de bloemen konden spreken. Zo'n tuiltje frêle bloempjes wil niets minder zeggen dan 'ik zie u graag en wens u alle geluk'. Met zijn bedwelmende geur brengt het een parfum van genegenheid in huis.

Het gebeurde 22 jaar geleden en het is me altijd bijgebleven. Nadat we een rondleiding hadden gekregen in een huis nabij de redactie, liet de eigenares ons uit via een zijpad. Ze nam een mes mee, wat ons lichtelijk zorgen baarde. Daarmee sneed ze behoedzaam enkele takjes af van de plantjes die het pad afzoomden. Toen overhandigde ze ons een schattig tuiltje meiklokjes. Dat vonden we aardig. 'Dank u', mompelden we dommig.

Misschien was onze appreciatie net iets bovengemiddeld vanwege de opofferingsgezindheid waarmee de vrouw haar oogst aan diggelen had gesneden. 'Brenge geluk', redde ze ons uit onze onwetendheid. In de noordelijkere provincie waar we vandaan kwamen, was een meiklokje gewoon een meiklokje. We kochten het huis. Het is van daaruit dat ik, nog steeds nazinderend van geluk, in mijn kot dit stuk zit te schrijven.

Kirsten Dunst verscheen in Cannes met een meiklokjesjurk van Dior (belga)

In de regio Brussel, maar vooral in Wallonië en al helemaal in Frankrijk, is de traditie nog steeds springlevend om mekaar meiklokjes te schenken. Aan verkeerslichten staan mensen boeketjes te verkopen, zoals dat elders gebeurt met stickers van het Rode Kruis. De traditie stamt uit de periode dat de bloemen nog konden spreken. Met mensen die we een warm hart toedragen, halen we de vriendschapsbanden aan. Een boeketje meiklokjes wil niets minder zeggen dan 'ik zie u graag en ik wens u veel geluk en voorspoed'. Geen slecht idee als de nieuwjaarswensen al wat verwelkt beginnen te raken.

Johan Verbeeck uit Dendermonde is een van de weinige telers in ons land die zich specialiseren in meiklokjes. Hij heeft er drie hectare van staan in open veld. Als we hem spreken, heeft hij de nacht voordien tot 3 uur doorgewerkt. Om 6 uur was hij alweer uit de veren.

'Het is een teer bloemetje dat we in cycli van vijf jaar telen, maar dat constant aandacht vraagt', zegt hij. 'De laatste tien dagen voor 1 mei moeten we alles verwerken. Andere jaren werken we met vijftig tot zestig man, vaak seizoenarbeiders uit Polen en Bulgarije, maar door de coronacrisis zijn we dit jaar maar met twintig. We voeren 45 procent uit naar Wallonië en 45 procent naar Frankrijk. Zo'n 5 procent verdelen we in Vlaanderen, maar de vraag neemt geleidelijk toe.'

Voor elke vrouw

In zuidelijker regio's is de traditie het sterkst. 'Daar komt ze ook vandaan', zegt Elien Doesselaere, adviseur immaterieel erfgoed bij Faro. 'Ze stamt uit de zestiende eeuw en wordt toegeschreven aan de Franse koning Charles IX. Die kreeg bij een bezoek in de Drôme een boeketje van een lokale notabele. Hij was er zo van in de wolken dat hij er vanaf dan jaarlijks iedere vrouw aan het hof mee verblijdde.'

Maar de traditie heeft een ruimer bereik. 'Bij de Kelten was het meiklokje een symbool voor de heropleving van de natuur', zegt Doesselaere. 'Het christendom -associeerde het met Maria. Toen ze de dood van Jezus bewende, vielen haar tranen op de grond. Op die plaatsen ontsproten witte bloemen. Daarom spreekt men in het Duits van Marientropfen.'

Allemaal goed en wel dat dit bloempje wegens zijn teerheid geassocieerd wordt met zuiverheid, prilheid en oprechtheid. En dat het wegens zijn klokvaste timing begin mei in verband wordt gebracht met een nieuw begin. Maar waar komt het idee dan vandaan om het bloempje te schenken? Die traditie komt dan weer van bij de Germanen. Die eerden er Ostara mee, de godin van de aanstaande lente en het opkomende licht. Om haar respect te betonen, gooiden ze meiklokjes in grote vreugdevuren.

Vergiftigd geschenk

Dan hadden de wetenschappers wel grootser plannen met dit frêle plantje van nog geen twintig centimeter hoog. Rembert Dodoens schreef er in de zestiende eeuw nog tal van geneeskrachtige werkingen aan toe. Een aftreksel van het plantensap kon helpen tegen hartkloppingen, beroerdheid, vallende ziekte of draaierigheid. Zelfs jicht en een slecht zicht kon men er mee bestrijden.

Meiklokjes op Dag van de Arbeid. (amsab-ig)

Copernicus liet zich ermee afbeelden (belga)

Met een scheut brandewijn erbij gebruikten studenten het om 'hun verstand te verkloeken en hun memorie sterker te maken'. Studenten drinken nu eenmaal altijd alles.

Van een andere vooraanstaande wetenschapper, Nicolaas Copernicus, is een houtgravure bekend waarop hij is afgebeeld met een meiklokje in zijn linkerhand.

Hij was lang niet de enige die zich in die periode zo liet afbeelden.

In de zeventiende eeuw was er hier en daar nog een arts die geloofde dat het meiklokje van dienst kon zijn om hart en hersenen te versterken. Nadien verloor het bloempje zijn geloofwaardigheid in de medische sector. De vraag is trouwens of al die studenten van weleer geen dreunende hoofdpijn kregen van hun bloemensapje. Nu gaan we er immers van uit dat alle delen van dit lieflijke plantje giftig zijn. Zelfs met het water in de vaas is het uitkijken. 'Schoonheid is niet pluis', schreef Armando al. Als we dus een hartverwarmend gebaar stellen en iemand een tuiltje meiklokjes geven, hou dan in het achterhoofd dat het eigenlijk een vergiftigd geschenk is.

Er hangt wel meer misverstand rond dit onschuldige plantje met zijn zuivere witte belletjes. Die andere benaming waaronder we het kennen, het Lelietje-van-dalen, is misschien nog te aanvaarden als artiestennaam. Maar eigenlijk klopt hij niet. Daarom is de wetenschappelijke naam *Lilium convallium* ondertussen zedig aangepast tot *Convallaria majalis*. Het plantje wijkt met zijn bloemkroon, zijn rode bessen die na de klokjes komen en zijn kruipende wortelstok namelijk iets te sterk af van de lelieachtigen om die naam te kunnen claimen.

Onderkruiper

Er moet ons nog iets van het hart. Met die wortelstok woekert het plantje ondergronds om zich heen. Het meiklokje is je reinste onderkruiper. Maar met zijn bedwelmend zoete geur is het meiklokje uitermate begeerlijk. In Frankrijk, waar het plantje ook 'muguet' heet, was de geur lang geliefd bij stijlvolle mannen die veel aandacht aan hun uiterlijk besteedden. Deze dandy's stonden bekend onder de naam 'muguets'.

Nog steeds is de geur populair in de parfumindustrie. Nochtans leren we van plantkundigen dat de bloemen hun geur direct aan de lucht afgeven en dat de geurstoffen niet oplossen in olie. Zo kan er dus ook geen parfum gedistilleerd worden. Lieve help, wat dan met de Pleasures van Estée Lauder en de Anaïs Anaïs van Cacharel? We leren dat de meiklokjesgeur in zeep, geurzakjes, luchtverfrissers en parfum synthetisch geproduceerd wordt. Een modehuis als Dior liet zich voor bekende parfums en jurken vergaand inspireren door de muguets. Kirsten Dunst verscheen in 2016 op de rode loper van Cannes in zo'n jurk.

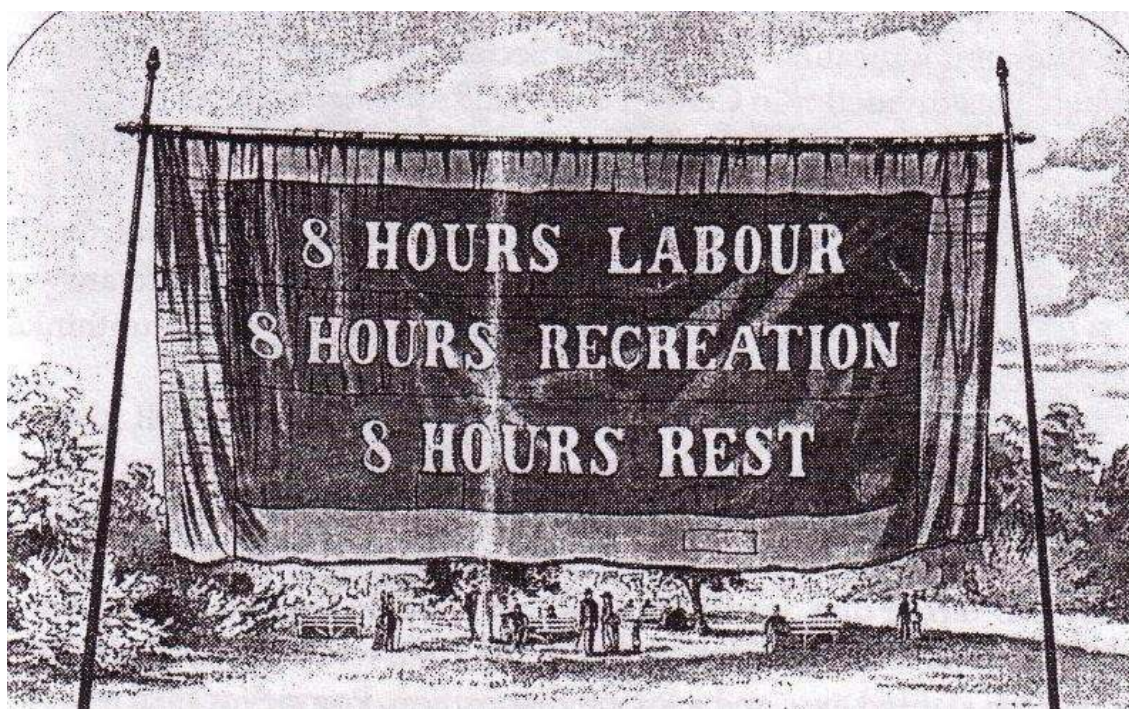
Rode vanen

Het Festival van Cannes, het meiklokje en het Feest van de -Arbeid steken zowat in dezelfde periode de kop op. De jaarlijkse 1-meiviering, om de strijd voor de achturige dag te versterken, bestaat al sinds 1889. Hoe het meiklokje zijn plaats heeft verworven tussen de rode vanen, konden ze zelfs bij het studiecentrum Amsab niet achterhalen. Feit is dat het zijn plek heeft gevonden op ettelijke affiches. Op een solidariteitsgebeuren is een warme vriendschapsverklaring natuurlijk goed op zijn plaats.

Hetgeen ons terugbrengt naar de kern van de traditie: een uiting van genegenheid. Zelfs nu het niet evident is om ze aan mekaar te geven. 'Vorige week heb ik twaalf potjes meiklokjes klaargemaakt voor mijn vriendinnen', zegt Katleen Vervaet van de sierteeltfederatie AVBS. 'Samen met een foto van een leuk moment en een gekalligrafeerde tekst. Ik heb erop geschreven dat we elkaar hopelijk niet te lang moeten missen. Die potjes heb ik bij elk van hen op de stoep gezet.'

Prentbriefkaart in zwart-wit-rood voorstellend een stoere arbeider met rode vlag die vrouw en kind beschermt tegen een monster. (foto: AMSAG-ISG)

Internationale Campagne ter promotie van de achturige werkdag (foto: Historiek.net)

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Marinus Willems, Weeldestraat 154, 2381 Ravels	014 655728
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420
	Jose Schlappi, Klein Goorbleek 2, 2382 Ravels	014 659958
	Paul Van Baelen, Straatakkers 4, 2381 Ravels	014 657315
	Frank Konings, Lindenlaan 2, 2382 Ravels	014 715374

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,

de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,
is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk op afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier
dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Bredaseweg 46, 2381 Weelde-Station

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <http://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius

